

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1160/2021
07.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Милунка Арсић и Драгана Атанасијевић, адвокати из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Урош Спасојевић, адвокат из ..., ради измене одлуке о одржавању личног контакта оца са малолетним дететом, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 453/20 од 01.12.2020. године, у седници већа одржаној дана 07.04.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 453/20 од 01.12.2020. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожеги П2 123/2020 од 02.10.2020. године, која је исправљена решењем истог суда П2 123/20 од 07.10.2020. године, ставом првим изреке, уређен је начин одржавања личних односа тужиоца као оца са мал. ВВ по следећем моделу: тужилац ће, сваке друге суботе од 09,00 часова преузимати мал. ВВ од мајке испред зграде ... и враћати у недељу у 18,00 часова на исто место, и сваке среде од 14,00 часова до 19,00 часова преузимати и враћати дете испред зграде ..., а након два месеца по протеклу успостављања модела виђања тужиоца са мал. ВВ одређеног пресудом овог Основног суда у Пожеги П2 55/2019 од 06.12.2019. године. Ставом другим изреке, одређено је да свака страна сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 453/20 од 01.12.2020. године одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене и пресуда Основног суда у Пожеги П2 123/2020 од 02.10.2020. године, исправљена решењем истог суда П2 123/2020 од 07.10.2020. године, је потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност другостепене пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013-УС,

55/2014, 87/2018, 18/2020), у вези члана 202. Породичног закона, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, заједничко дете странака мал. ВВ рођена ... године, живи са мајком ББ, која самостално врши родитељско право. Мал. ВВ одржава личне односе са оцем АА. Виђање се одвијало у његовом дому, а затим у контролисаним условима. Разлог томе била је кривична пријава, која је у међувремену одбачена. Мајка је због сумње на злостављање мал. детета од стране оца, водила дете на специјалистичке прегледе, а Центар за социјални рад у Косјерићу је у најбољем интересу малолетног детета и ради његове заштите, предложио да отац своје малолетно дете виђа у контролисаним условима у Центру за социјални рад у Косјерићу. Странке су се са тим сагласиле. Пресудом Основног суда у Пожеги П2 90/2018 од 20.09.2018. године уређено је одржавање личних односа тужиоца са мал. ВВ, тако да се одвија у контролисаним условима у просторијама Центра за социјални рад Косјерић, сваке среде од 13,00 до 15,00 часова. Тужилац је у периоду од годину дана, виђао своје малолетно дете сваке среде од 13,00 до 15,00 часова у просторијама Центра за социјални рад Косјерић, осим у неколико случајева када је био спречен о чему је известио надлежни центар. Решењем ОЈТ Пожега КТ 407/18 од 05.09.2018. године одбачена је кривична пријава тужене против тужиоца, због кривичног дела недозвољене полне радње из члана 182. став 2. у вези члана 181. став 3. КЗ, због одсуства сумње да је отац мал. ВВ извршио, како пријављено, тако ни било које друго кривично дело за које се предузима гоњење по службеној дужности. Надаље, утврђено је да су престали разлози због којих је донета одлука о виђању детета у контролисаним условима, да је дете здраво, добро адаптирано, комуникативно и на узрасту је који у правилном психофизичком развоју омогућава боравак код оца. Отац са вереницом живи у кући код својих родитеља, топао и брижан однос има према мал. ВВ, која позитивно реагује на сусрете са њим.

На основу стручног мишљења органа старатељства утврђено је да даље виђање у контролисаним условима не одговара најбољем интересу мал. ВВ, да је у њеном интересу да са оцем проводи време у адекватним условима и природном окружењу, односно у кући у којој отац живи. Мал. ВВ је успоставила добар однос са оцем. Код таквих околности, у овом поступку претходно донетом правоснажном пресудом Основног суда у Пожеги П2 55/2019 од 06.12.2019. године уређено је одржавање личних односа тужиоца са мал. ВВ, тако да прва два месеца тужилац преузима мал. ВВ испред зграде ... у ... који она похађа, сваке друге недеље у 9,00 часова и враћа у 18,00 часова, и сваке среде на истом месту преузима у 14,00 часова и враћа у 19,00 часова, како би мал. ВВ реуспоставила односе са осталим члановима породице тужиоца које дужи период није виђала и прилагодила се на лица и услове у његовом дому. Наведена пресуда је у том делу потврђена, пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж.2-302/20.

У настављеном поступку одлучено је о моделу одржавања личних односа, по истеку периода одређеног за поступно увођење детета у режим боравак код оца. Прихваћено је мишљење стручног тима надлежног органа старатељства и одлучено да је у најбољем интересу мал. ВВ да отац виђа у његовом породичном окружењу, тако

што се после два месеца виђања по наведеној правноснажном пресуди, уводи модел да преноћи код оца, да ће отац сваке друге суботе мал. ВВ преузимати од 09,00 часова и враћати у недељу у 18,00, а средом дневно виђање. Поред времена, одређено је и место преузимања и враћања детета, тако да се примопредаја детета врши испред ..., као погодног детету познатог одредишта, а неутралног терена из перспективе странака. Такво одређење је условљено потребом да се избегне ризик конфликта одраслих лица, који би штетио добробити детета.

Према утврђеном да препрека нема и да дететовом интересу одговара да се успостави режим виђања у кућним условима код оца, са једним ноћењем сваког другог викенда, тако да са оцем проведе време од суботе у 9,00 до недеље у 18,00 часова, као и средом поподне 5 сати, првостепени суд је, поступајући по примедбама из одлуке Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 302/20 од 13.08.2020. године, донео одлуку којом је уредио одржавање личних односа између мал. ВВ и тужиоца, применом члана 61. став 1. Породичног закона, руководећи се најбољим интересом детета у складу чланом 266. став 1. наведеног закона. По оцени другостепеног суда, првостепеном пресудом је правилно утврђено чињенично стање и правилно примењено материјално право, а разлоге које је навео првостепени суд за доношење одлуке прихватио је и другостепени суд.

Ревизијом се неосновано оспорава правилност примене материјалног права.

По налажењу Врховног касационионог суда пресуде нижестепених судова су засноване на правилној примени материјалног права, па ревизија тужене није основана.

О начину одржавања личних односа у прва два месеца изван простора органа старатељства постоји правноснажна пресуда, тако да није реч о пробном моделу, како ревизија тумачи, већ о начину поступног увођења детета у режим одржавања личних односа са родитељем са којим не живи, по прилагођеној динамици и обиму који одговара њеном узрасту и стварним потребама да и са тим родитељем развија однос међусобне блискости.

Неприхватљиво је истицање мајке о неприпремљености детета да без ње проводи време са оцем и инсистирање на непотребном предлогу вештачења од стране дечијег психолога или неуропсихијатара. Најбољи интерес детета је правни стандард који се цени према околностима сваког конкретног случаја. У овој правној ствари утврђено је, да је после развода брака странака мал. ВВ поверена мајци на самостално вршење родитељског права, чиме је њен боравак у породици оца редукован, а у једном периоду био и ускраћен. Процена најбољег интереса детета утврђена је на основу мишљења и налаза органа старатељства који је цењен у склопу свих осталих изведених доказа. Нижестпени судови су правилно ценили чињенице које се односе на узраст детета и њене потребе на емоционалном и развојном плану, присутне способности на страни оба родитеља, као и да способност оца да удовољи потребама детета није компромитована. Дати су ваљани разлози за оцену да је најбољи интерес детета да се постепено осамостаљује, да проводи време и са другим родитељем, да слободно упознаје свет и своје окружење, да би сазрело у психофизички и социјално здраву особу.

Мал. ВВ је ... узраста, похађа ..., код органа старатељства адаптирала се да проводи време са оцем испуњено одговарајућим садржајем и разменом топлих емоција.

Ови чиниоци указују да њена способност прилагођавања на услове ван кућног дома и присуства мајке, у питање није доведена. Утврђене су чињенице да је од стране стручног тима надлежног органа старатељства уочено да мајка има снажан утицај на дете, а да дете испољава радост и задовољство у сусретима са оцем, као и да отац испољава топле и нежне емоције према детету и да је његов однос према детету у потпуности адекватан. Током опсервације сусрета детета са оцем у органу старатељства, уочене су реакције мал. ВВ када се поздравља са оцем у присуству мајке и устручава се, очекује мајчино одобрење, а да је опуштенија и непосреднија када је са оцем без присуства мајке, да испољава емоције и блискост са њим. Такође, уочено је да током сусрета излази у ходник и пита мајку да ли је љута, па се враћа оцу и изговара да никада неће доћи код њега зато што је мајка рекла да их је истерао из куће и углавном понавља оно што је чула, терминологијом одраслих. Оцењено је да то не представља отпор који дете испољава према оцу због тога што оца није прихватила, већ да је у питању реакција на додатно оптерећујућу ситуацију у том периоду, честе изложености лекарским прегледима, а да према оцу има емоционално аутентичан позитиван став. У сваком случају, описано понашање показатељ је оптерећености детета на узрасту када оно није способно да слободно формира сопствено мишљење.

Код изнетог, неупитно је у најбољем интересу мал. ВВ да одржава учесталије контакте са оцем, па и да ноћи код оца, како би се на тај начин очувала и даље развијала успостављена емоционална повезаност и привржености између оца и ћерке, јер је то битно за њену добробит и развој њене личности. Родитељ има дужност да поступа на начин којим се штити добробит детета и доприноси правилном развоју личности детета. Психосоцијалном развоју личности детета на предшколском узрасту, првенствено доприноси родитељ који самостално врши родитељско право. Тај родитељ је у прилици да континуирано врши васпитни утицај на дете, у свакодневном животу са њим. У томе очекује се од родитеља да врши искључиво позитивистички утицај на дете предшколског узраста, као и да васпитава дете да поштује и прихвати своје блиске сроднике са обе стране. Детету треба обезбедити оптималне услове за развој. Оно треба да буде растерећено и поштеђено нетрпељивости и међуродитељских конфликтних односа. У савесном вршењу родитељских права и дужности, странке су дужне да одговарајућим приступом помогну заједничком детету да се у пуном обиму користи својим правима. Афирмација права детета је циљ коме се имају подредити сва друга права и субјективна осећања одраслих.

Чланом 61. став 1. Породичног закона, прописано да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. У праву које му припада, дете не сме бити ускраћено.

Родитељско право је лично право родитеља, али се врши искључиво у најбољем интересу детета. Права и дужности које чине садржину родитељског права врши родитељ коме је дете поверено, али се тиме други родитељ, који не живи са дететом, у конкретном случају отац, не сме лишити родитељског права, осим уколико то није уређено у судском или другом поступку. Нижестепени судови су приликом одлучивања водили рачуна о заштити интереса детета у смислу члана 266. став 1. Породичног закона и члана 3. Конвенције о правима детета, коју је наша земља ратификовала 1999. године.

Побијана одлука о одржавању личних односа детета са оцем донета је правилном применом материјалног права и то одредбе члана 61. став 1. Породичног

закона, којом је прописано да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи, односно чланом 78. став 3. истог Закона, који предвиђа право и дужност родитеља који не врши родитељско право да са дететом одржава личне односе. Начин одржавања личних односа уређен је у складу са предлогом органа старатељства. Предложен и усвојен начин одржавања личних односа детета и оца примерен је постојећим приликама и усклађен са узрастом детета и њеним садашњим развојним потребама.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци пресуде, на основу члана 414. стави 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић